

Газета издаётся на
балкарском языке
с 1924 года.

Интернет-версия:
zaman.kbr.ru

ЗАМАН

Шабат кюн,
18 ноябрь,
2017 жыл

№220
(20391)

КАБАРТЫ-МАЛКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КОНФЕРЕНЦИЯ

Россеини къоруулануу жаны бла борчларын толтурууда ведомстволар аралы бирге ишлеуно онглары сюзюлгендиле

Тюне Москвада Россей Федерацияны къоруулау министри, армияны генералы Сергей Шойгуу башчылыгы бла бардырылган 3-чо илму-практика конференцияда Россеини къоруулау борчларын толтурууда информация жаны бла бирге ишлеуно игилендируно онглары сюзюлгендиле. Аны ишине видеоконференция халда Къабарты-Малкарны Башчысы Юрий Коков да кытышханды.

Илму форумуна ача, россеини аскер ведомствону таматасы информация байламлыкъланы системасы иги къуралгъаны, хайыр да беренин белгиленди, алай «аны бла тохтап калыргъа жарамзалыгын» чертгенди. «Жангы амалланы да эсге алыу бла ол системадан ары комплекс халда анытыуно мағанасы уллуду. Аны РФ-ни субъектлеринде да игилендири барыуға аны эс бурургъа тийишлиди», деп, алай бори салгъанды Сергей Шойгу.

Къоруулау министрстволаны бла ведомстволар бирге ишлеулерини кыйынлыгъа кёторе барыуға керек болгъаны айтырып айтханды. «Къыралны къоруу-

улануу кючо къырал власть органдары барысына да келишип ишлеулерине кереди. Аны себепи арада байламлыкъланы шендогю формалда мурдорланган шарт

амаллары керекдиле. Россей Федерацияны 2013 жылда къуралган Къоруулау жаны бла миллет арасы ведомстволар аралы информация байламлыкъланы системасын

къурауға онг бергенди. Ол къырал власть органдары, къырал корпорациялары бла организациялары бириктиргенди. Аны онглары стратегия юренюледе бла жараулада

сыналгъандыла. 1600-ден артыкъ тюрлю-тюрлю борчну толтуруу, ол система бийик хайырлы болгъанын кергюзгенди. Ол санда регион властылагы табиғат эмда баша кыйынлыкълар салгъан хатаны кетериге шарт болушлык этиу, тюрлю-тюрлю мадарла бла жалчытыу жаны бла да», дегенди Сергей Шойгу.

Конференцияда селеше, Россеини къоруулануу жаны бла миллет арасы таматасы генерал-полковник Михаил Мизинцев бусагъатда РФ-ни субъектлеринде да алай араланы къурау жаны бла иш бошала тургъанын билдиргенди. «Регион аралы жалаанда аскерде угъай, къырал управленианы системасында да мағаналы болуукълуду», дегенди ол.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительство-суну пресс-службасы РФ-ни Къоруулау министрствосуну Информация эмда асламы коммуникацияла жаны бла департаментини материалларына кере.

Эл молк

Сют бла эт асламдыла

Кеп болмай Къабарты-Малкарда малланы жайлыкъларда кечиндирген кезиуну эселлерни чыгарылгандыла. Алай бла былай сюттен асламдыла аслам эмда этден минг бла жарыгъа жууук тонна алынганы белгиленди.

Бытыр бла теглешдиргенде, биринчи керюмю – 28, экинчиси уа 32 процентге асламырак болганды. Саулай алып айтханда, былай жайлыкъларда жюз минг мал кечингенди.

Информагентстволаны билдируулерине кере.

Жазылыу – 2018

Мынган ары да «Заман» бла бирге

Хурметли шухла!

«Заман» газетге 2018 жылы биринчи жарымына жазылыу андан ары бардырылады.

Эндирен сора да сиз ана тилибизде чыккыган газетини алдырсыз, октурусуз, ол хар биригизини да эси кенешчигиз, керти халарчыгыз, огурлу сёз негеригиз болуп туруу деп беж ушанабыз.

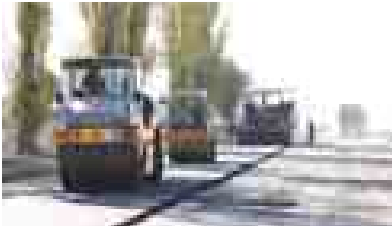
Жазылыу багъасы аты айгъа алгъылай квалганды - 815 сом 10 катек.

Бизни индексибиз - 51532

КЪАДАЛУУКЪ

Нальчикни магъаналы орамларынган бири тынгылы жангыртылады

Нальчикде Каложный орамны жангыртуу кенг халда бардырылганына кере, ол жангыдан ишленеди дерге да болуукъду. Проектге кере, кетерилген 20-чы жолу сагъынылгъан жерни Головодан башлап Эльбрусскийге дерге кесги жангыртылганды эмда 20-чы жолу, дагыда юч уз бирге тюбеген жерни орунуна сахар орам ишленерикди.

Каложныйде асфальт къобарылганды, бордор ташла кетерилгенди, жерни баш кытысы да къырылганды. Мында тынгылы ремонт эртеден да этилмегени ючюн жи-

аны уа зыгыр бла толтурууға тюбгенди. Асфальт салуучу машиналада 3D система биту керекли елчмелени туура этип къояды, ол а асфальтны качество-сун кетереди.

Бийик вольту аппаратура чыгаргъан заводу къатында бла Голово орамда машиналар бурлуоча эки жер курауға белгиленди. Аланы тийрелери да тапландырылды.

Каложный эмда Толстой орамла бирге тюбеген жерде кабель ыла (800 м.), суу бургъылары да 20 метри жангыртылгандыла. Комаров атлы эмда Эльбрусская орамлагы да тынгылы ремонт этилип бошалгъанды. Анда жолу баш кытысы, бордор ташла, тротуарла да алышынгандыла, чыракъла жанарча этилгенди.

Буюнлюкде Комаров, Эльбрусская орамла, Каложный орамны да Эльбрусскаядан энигеси хазырдыла. Бу орамны тапландыруу къолгъа алынганлы былай уллу ишле бир заманда да бардырылгандыла. Битте салынган борчлары биз бет жарыкълы толтурууға, деп ишандыргъанды М.Бегидов.

Фестиваль

Классика музыканы жарыкъ байрамы

РФ-ни Культура министрствосу, КЪМР-ни Культура министрствосу Симфония музыканы Юрий Тимирканов атлы халкъла аралы VI фестивалына чакъардыла.

21 ноябрьде Н.А. Римский-Корсаков атлы квартални концерти

Н.А. Римский-Корсаков атлы струнный квартет 1939 жылда кураулганды. Бусагъатда ансамблде Михаил Бондоре (жыа къобуз), Екатерина Белисова (жыа къобуз), Алексей Попов (альт), Антон Андреев (виолончель) содыдыла. Школаны бирешулюго классика чыгармаланы магъаналарын толугу эфир ачыкларгъа онг береди. Бардырыллык жер: Музика театр. Башланганы: 18.30 сагъатда. Сорунары болгъанла бу телефон номерге селешинле: (касса) 77-42-08, 42-43-13.

Юбилей

Аны этгенлери, аты къачан да игилик бла айтылып турлукудула

Жюз жыл мындан алгъа юз артын бюгонча ару юкюнде Марталы (шёндо Дайское) эмда Мальбаховланы ююнде улан туугъанды. Арта бу жаша отуз жылы ичиде республиканы анытууда, экономика-сын ёсдорууде билимин, саулуугун омай урунууға тюбгенди. Андан бери кеп тейле ёсгенди, алай Тимбора Мальбахову аты унутулмады, ол миллет библиотеказы, республиканы ара шаркында ару орамдан бирине аталганды, кеп болмай а куюнчы халда эсертмеси да ачылганды.

Школну жетишилми бошоп, 1931 жылда ол агроинженерия техникумга киргенди, юч жылдан аны хуенери, ишангылы миллет кадрына Новоросская инженер-мелиорация институтга жиберелди. Алай анда жоланда бир жыл окуу, ол Ордоникнидзе эл молк институтга жерди. Ол кыздар болур эди. Бом. Мында ол ой бычкеси, жашу негери Нина Степановна бла тыншанды.

Институдан сора урунуу жолу Мальбахов Чечен-Ингуш АССР-де Кантешевский машина-трактор станцияда баш агроному кулугулууда бошалганды, аны директоруна дерге ёсгенди.

1940 жылда Тимбораны Къызыл Аскерге куулукъ этерге чакъардыла. Жыл жарым да озгунуу жаш политруку орунбасарына тийишли керелди. Ол Улуу Ата журт урушун оскерени 2-чи доружасы бир фронтдан бошаксына кече, бир госпиталдан экинчисине тюше, немиси фашистге къажу сержешеге кытышханды.

Аны аскер жигиттигине уа саулууга шогалыкъ этгенди: 1942 жылда ол хар аскериге да багылы «Кшилиги ючюн» майдалы тийишли керелди. 1943 жылда Къызыл Жулаузу ордени, 1944 жылда уа 6-чы горварды аскерни командирини буржукарлары бийик даражда толтуруу кочен Ата журт урушун оскерени 2-чи доружасы бла саулууланды. 1985 жылда немиси аскерге къажу уурда баттырлыгын, аскерчи снауун, кишилин кергюзтегени ючюн, Улуу Хорламны 40-жылгын белгилеуно чеклеринде, Ата журт урушун орденини 1-чи доружасы берилгенди.

Мамыр жашууга къайтхандан сора аны партияны обкомуна чакъардыла. Эл молк белиюно башчысы орунбасарына сапалды, 1946 жылда декабрде уа партияны Кубинский райкомуну биринчи секретарына айырдыла. 1949 жылда аны партияны обкомуна секретарына, къыска замандан а экинчи секретарыны кулугулуна кергюзтеди.

Тимбора Кубатиевич билимин ёсдорууге баш магъана бергенди. Ол 1953 жылда КПСС-ни Ара комитетинде партия совет кулугулуны сыйлаулары ёсдоруу жаны бла бир жыллык курсоланы бошоганды. Ызы бла КПСС-ни ЦК-сында бийик партия школда да окугъанды. Магъанасына академиялы билимин, илмуго, жангычылыкълго сейгери болгандыла.

1952-1956 жыллада Тимбора Кубатиевич Кабарты АССР-ни Баш Советини Президиумуну председателиди. 1956 жылда уа аны КПСС-ни обкомуну биринчи секретарына айыргандыла. Анда ол 1985 жылы октябрине дерги урунганды. СССР-де былай бийик кулукълда былай бир заманы андан баша бир адам да ишлемегени чертичкенди. Ол республиканы бошчылык эткен кезинде аны экономикасы ойнаганды, промышленността, эл молке, курулушда, саулуукъ сагълуда, билим берюуде, культуруда, курортлада, туризмде, бошка сфералда да республика уллу жетишилми кергюзгенди. Къабарты-Малкар ол кезинде олгъан бийик къырал саулууда да аны аты бла байламдыла: Ленини, Октябрь Революцияны, Халкыны шухлукарлары орденери.

Мальбахов СССР-ни, КЪМР-ни Баш Советтерини депутатына кеп кере сайырганды. КПСС-ни Ара Комитетини казуунда кандидат болгъанды, партияны XXI-XXVI съездлерини делегатына тийишли кергюгенди. Аны къыйнана къырал тийишли багы бергенди: Тимбора Кубатиевич Ленини төрт ордени, Урунууну Къызыл Байракны ордени, бошка бийик саулууда бла белгиленгенди.

Т.К. Мальбахову юбилейине жорланган материалла 2-3-чо бетпеле басмаландыла.

АЙТХЫЛЫ КЪЫРАЛ ЭМДА ПОЛИТИКА КЪУЛЛУКЪЧУ, АСЫЛ АДАМ, КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАРНЫ ХАЛКЪЫНА

Даража

Тимбора Мальбахов КПСС-ни Къабарты-Малкъар обкомунга 30 жылга жуукъ башчылык этгенди. Властын эм бийликте жетип, жамауаттан хурмет, сыймеклик да тапканды. Ол сайлаган ишине кертчиликни юлгосюн кертюзюп, төгерегинде адамладан да тюзлюкно, профессионал билимини, ачыкчылыкны

ары айнытылгандыла. Олу кезиуде Тынрымагузуда вольфрам-молибден комбинатны магъадан аз болганын ючюн жабарга керекди деген халарла журюгенди. Ол а сау шахарда адамла ишиз къалып, социальный къауысалага келтирирге боллукъ эди. Тимбора Кубадиевич партианы оючулары терс бол-

лим берген учрежденила олу кезиуде Тынрымагузуда вольфрам-молибден комбинатны магъадан аз болганын ючюн жабарга керекди деген халарла журюгенди. Ол а сау шахарда адамла ишиз къалып, социальный къауысалага келтирирге боллукъ эди. Тимбора Кубадиевич партианы оючулары терс бол-

Л.И. Брежнев бло тобеши.

Ол алай поэзия осал бола, халкыны сыймеклигин тас эте барганы, жаш лирикле айныргыа излемегенлери ючюн айтан эди. «Алай намаула уа жанры даражасын тошоерди... Былай болмуда уа жаш поэтирибиз къабарты жомаклада киштикге ушп къалыкыдыла: тогуз къоншу берген сютюю иче, жумушкы жастыгында заууклукъ таба, мыйык тыбюне макъры. Кесине ауазы аламат, чыпчыккыны журыча

Докшоков, Л. Биев, В. Дудуев, Хутуйланы Х., Къулбайланы А., Чабдарланы Б., Зумабуллавы Б., Р. Сабанчиева, Ф. Арсаева, Ж. Хамбазарова, М. Шекхичев, К. Фендиев, В. Кокко, М.Мамхенов, К.Тарчоков, Н.Ештушенов, К.Клецов, О. Егжановок эм кеп башхала. Биогенлюкде уа алааны атлары республиканы тарымы бла терен байламлыдыла.

Къачан да жамауат аны ауазына тынгылаганды эмда эшитгенди

Республикаго орден берилген кезиу.

сакълаганды. Кесине байлык излемей, халкыны къолайлык ючюн кыйыртыган, орус илмуу, культураны терен

гъанларны жетгидир ючюну уллу къыйын салганды. Аны къадалыуу бла предпринятида жангыртыуу жумушла

Къуылланы Къоасыны юбилейнде.

Залихананы Михалыны сауалайды.

ангылап, алай аны бла бирге уа миллет төрепке баш магъана берген окулупу адам эди.

Ал кетген кезиуде уа республиканы промышленностыда, кырулушда, эл молкде улпу жетишилмени кезиуюду. «Севказэлектроробот», Алмаз инструментлири «Телемеханика» заводу, «Искож», «Телеавтоматика», электровакуум завод, «Заказкабель», жарым проводниклини заводлары, «Тимб», Бакасында сабий сарла болмагъандыла, школла жетимекеди, 1985 жылда уа 3,6 миллион метр жашуа журт, школла, башницхала, клубла ишленген эди. КМР-ни санаторно-курорт комплекси да Мальбахову кезиуюнде ангыс юсюне болганды.

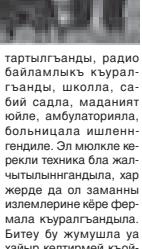
Ол къулултундан кетген кезиуде уа республиканы промышленностыда, кырулушда, эл молкде улпу жетишилмени кезиуюду. «Севказэлектроробот», Алмаз инструментлири «Телемеханика» заводу, «Искож», «Телеавтоматика», электровакуум завод, «Заказкабель», жарым проводниклини заводлары, «Тимб», Бакасында сабий сарла болмагъандыла, школла жетимекеди, 1985 жылда уа 3,6 миллион метр жашуа журт, школла, башницхала, клубла ишленген эди. КМР-ни санаторно-курорт комплекси да Мальбахову кезиуюнде ангыс юсюне болганды.

Студентлени бла орта профессионал билим берген учрежденила олу кезиуде Тынрымагузуда вольфрам-молибден комбинатны магъадан аз болганын ючюн жабарга керекди деген халарла журюгенди. Ол а сау шахарда адамла ишиз къалып, социальный къауысалага келтирирге боллукъ эди. Тимбора Кубадиевич партианы оючулары терс бол-

лим берген учрежденила олу кезиуде Тынрымагузуда вольфрам-молибден комбинатны магъадан аз болганын ючюн жабарга керекди деген халарла журюгенди. Ол а сау шахарда адамла ишиз къалып, социальный къауысалага келтирирге боллукъ эди. Тимбора Кубадиевич партианы оючулары терс бол-

Т.К. Мальбахов юй бийеси бла.

Ахасы Макхатыны Къаралхану бла юй бийеси Нина Селванова.

артылганды, радио байламлык къурылганды, школла, сабий сарла, маданият юйле, амбулаторияла, болницхала ишленгенди. Эл молкде керекли техника бла жалчылынгандыла, хар жерде да ол заманы излемлерине кере фермала кыруалгандыла. Битеу уа жумушла уа хайыр келтирмей къоймагъандыла: республика кыруалгъа жылга 500 миң тонна будай, 50 миң тонна эт, аны кибиок сөт, тахта кетпеге сатып турганды.

Аны таныгъанла барысы бла академия билимини юсюнден айтдыла. Мальбахов экономиканы, илмуу, культураны, политиканы юслеринден да профессионал даражада ушакъ бардыраллык эди. 1959 жылда ок-

1985 жылда Тимбора Мальбахов пенсияга кеткенди. Анга ол кезиуде 68 жыл толганды. Къулултун тас этгенден сора аны бла байламлыклары юзгенде да болгандыла. Алай ол халкыны сыймеклигин тас этмегенди, кесине даражасын тошоергенди. Аны сёзю, пенсияда болганында къарамай, жамауатда өткенди. Ол къулултундан кетген кюн республиканы жашауна къатышмазга, власть органлага чырмамазга сёз берген эди. Алай аны ауазын халкъ Къабарты-Малкъарны миллетге кере айырырга деген къымылдула башлангандыла эшиткенди. Ол минден аслам адам жыйылган залда сөлеши, кесине оюмларын шашык, шагъалта келтирп айтды.

Экинчи кюн а аны докладында юзюлке халкъда жайылган эдиле. Ма алай адам эди ол: сёзюне кеп къоратмаган, ауазын кепорметеген, алай халкыны кесине тынгыла билген.

Тимбора Кубатиевич Къабарты-Малкъарны тарыхында, адамланы журюклеринде жарыккыз къойганды. Ол биоген да кыруалгъа, ала журтуна, халкъыа къулултун айтину юлгосюн болгандыла кълады.

Владимир КУДАЕВ, публицист, тарых илмуланы кандидаты, РФ-ни сыйла журналисти, КМР-ни Къарал саугъасыны лауреаты.

Бразылык

Анда къатылык, огурулулукъ, жумушакълык да бирге тап келишгенди

КПСС-ни съездине Къабарты-Малкъар делегата.

Тимбора Кубатиевич Мальбахов хар заманда да мени биргеми, ишимде, кесими журюктеннимде да жолуу жарыткандай турады, мени бек багылы эм жуукъ адамы болгандай къалады. Биринчи башчымы болганы бла къалмай, атамча, тамата къырандышмача жашауу айлан-кылауачлары бла ажашдырмай этпенди.

Къайткъа этъ... деп тилегенди. Кертиди, мен ол писмону Табеевге кертюзтмегенме, ишиме алай бла башбарга сыймагъанме. Ол кон андан кырыла туруп, аны келери бир бек мудах болганларын кертгенме. Кете туруп, саулулукъ бол, ишленген къуан деп алгысы этме, ол а мана: «Сен къайткъа мен партианы обкомуну биринчи секретары болуп хаза ишлемем. Жангы партиа къулултунаны муратлар бир да жаратаймаймы, Борис», деп жууаганды.

Бирле ол Борисни башхаладан артыкк сөөди дегре да корешгенди. Алай, айтып къойсым, бирге урунган кеп жыланы ичинде, магъаналы кезиуде окъуна болсун, ол манга жумушакълык этмегенди, иште жетпенде, шүк, жуукк, таныш деп къараманды. Керексизге адамны инбашына къыккъан адети болмагъанды, уукъ затчыкъла ючюн тырман этмеге корешгенди, ачыуланып урушса да, аны къычармай, ауазын кетормей, адамны сыйдырмай этпенди.

Бир иш ичинде артыкк да бек къалганды. Кабулгъа, ол заманда айтыу-улай, асдан урушса кетерими алында. Тимбора Кубатиевич мени Москвада телефон бла ишлеп талганды (ол заманда КПСС-ни АК-сыны пленумна къатышырга келип тура эди). Мен ичигирликде анга «Москва» къонакъ юйге барам да, ол кийбиликке жарык да, акъаны ачыкк жарыккъа ишленген да тургандай, шүк, ушукъла, адамла бла кесин уллу къулултуну журюктенме санагъандыла. Ким биледи, алай залда да кеп болуп эдиле. Алай ол къбаза эте билменем,

огурулу, халал журюкли адам эди. Не гитч къагы да сөзе, кере билген лики эмда аны бла бирге адамла улуу сыймеклиги болган инсан эди.

Анга аны дивенигинде тоубеген жазыла да шагъатлыкк этерге боллукъдула. «Роза къалай арму ийис эттени, булбул къалай татлы журлагъанын биз шарт сөзбиз!» неда «... Мени къолумдан келсе эди, Аллай фахуму болса эди, сизин кон дайым да жарыткандай туруп эди, керек болгъанда уа, жылы жауула жауар эдиле! Розала уа сау жылы ичинде - 365 кюнню-къауынандай туруп эдиле, кесирине да уа ишчиле да болмаз эдиле».

Тимбора Кубатиевич Къабарты-Малкъарга бла аны халкына кеп зат этгенди. Республиканы даражасы, адамланы къолайлык жашуу этулерин, экономиканы бла промышленностуну айнып, культураны уа жашай баргандыла асламысында аны аты бла байламлыдыла. Ол сөбеден мени бир ишчилеми жоккду аны аты, ишлери да заман оза барганын къадар жангыча жытыларына, келир тилору уа, анга выспас этип, бизни жерибизде алай адам жашагъанын, ишленген бла ахтемленкирленем,

ЗУМАКУЛЛАНЫ БОРИС, КМР-де Адамны эркинликери юсюнден уполномоченны.

Тырмашылулукъ

Къолгъа алгъан жумушун ахырына жетдиргенди

1936 жылдан башлап, мен Май районда «Красная Нива» колхозну председатели болуп ишлегенме. Тимбора Кубатиевич бизге терк-терк келиую эди. Ол башчылык да артадан Ленин атында Нова Кубадиевич «Ленинчиле» колхозладан артык къалмазларына къайгыртыганды, малчы къошланы, сабыны бригадаланы ийикк, ай сайын жокълаганды.

1936 жылдан башлап, мен Май районда «Красная Нива» колхозну председатели болуп ишлегенме. Тимбора Кубатиевич бизге терк-терк келиую эди. Ол башчылык да артадан Ленин атында Нова Кубадиевич «Ленинчиле» колхозладан артык къалмазларына къайгыртыганды, малчы къошланы, сабыны бригадаланы ийикк, ай сайын жокълаганды.

Мен ангылагъандан, ол бек улпу эсни нархто вьдоруоге, бургында, Ол битинден бир жерберилип турганды, битеу сорокден 16 процентинде бу мизреу вьдоруолганды.

Мальбахов республикага башчылык этген жылларында уа ол сан 20 проценте жетпенди. Ол а битеу Россиеде окъуна сорогу жерлеге бек аур жарк эди. Биз нархто бахачыны хар гектардан ал жылда 12 центнер тирлек жыйган сөк, ардан-архта уа ол саны 50-54 центнерге жетдиргенбиз, къыралгъа жыл сайын 330 миң тонна вьдоруол турганыбыз.

Тимбора Кубатиевич агропромисловия институту къурулгъа салгъан къыйын-аграрыны болмаймаймы. Ма былай бир шартны колго келтирме сөре. Бир жол Л.И. Брежнев Дагъстанда кенеш бардыра эди. Ары Шимал Кавказны обкомларыны, крайкомларыны битеу секретарлары, ол санда бизни тамарабыз да, чакърылып эдиле. Махкъалалдан энци поеза бла келе эдик. Муртазов станцияга жеттенибизде, Леонид Ильич перронда ары-бери айлангъа, аруу хауа бла солургъа изледи. Мальбахов аны бирсегине тебидире. Бир аз айлангандан сора, ол, андан сагъынганча болуп, битеу Шимал Кавказда бек улпу суварычу система ма былайды. Муртазовдан уукъ болмай, ишленгенди, алай аны толу кыкк бла хайырларырга къолбуздан келтирди, карда хазырлагъан мелиорация институтуа жоккду, дегени айды.

Арта ол бизге халар айтханыг кере, Брежневге тоубет, эрте анга сагъынган ишин тындалмагъанына жарыгъанды. Ол а Мальбахову писмону алып, юсюнде былай жазганды: «Н.А. Тихоновча. Агропромисловия институту ачынуаюсунде вопроса къарарыныгъ эмда ол хайырларырга берилеуи оную къабыл этерини тилейме».

Осимдеди Тимбора Кубатиевич СССР-ни Президентствосуна Нальчикде институт ачынуаюсунде бегиими кылае къылае къууанып окулганын. Мингле бла жашла, къыла, бу окуу юйде билим алып, къыралны кеп жерлеринде иштейди, бусагъатда да шендуюк төлю анда кеп салып, усталыкк алады.

Дагъида былай шарт сымден бир да кетпейди. Мен КПСС-ни Ара Комитетини маи Пленумида (1965 жыл) вьдеширге керек эдик. Кечени аурулугу озыган болуп эди, телефон зыгърылды, Мальбахов кесине чакъырды да, мени вьдеширге чакъыртыган текстими окуды. Бирез сагъыш этип, былай айтды: «Бир-бир жерлерин торпендикле эм тозтирге керекди». Алай бла, эжибиз да, олтуруп, жангы тект жазабыз. Тимбора аны манга берип окулганды да, ыраза болды.

Кетерен магъаналы оюмла республиканы эл молкюн айнытуу къалай огылары болгандыны кеп аяздача кертюзте эдиле. Алай Тимбора Кубатиевич анга кесин уллу къыйын салгъанын а бирда сыйынды. Ол хар бир ишше да кесин кеп бичегине санамауу эди. Ол аны адамлыккыны бек ийи ишларындын бир болганын уа бизге турганды.

Т.К. Мальбахову кеп ахшы ишлерини башы, баям, Къабарты-Малкъарны жашларыны бла къыралыны огурун илгеле кертиги болурга къайгыртенди. Бусагъатда да ол салтанат республикада мамырылыккы сакълагъа, миллетлени араларында келишүүлуюккю юкюрге, бирлик, къолайлык жашуа болуруна мурдорлукк этгенлей турады дер эдик мен.

Николай ЕВТУШЕНКО, эл молк илмууны доктору, профессор, Социалист Урунууны Житиги.

ТҮӨЗ НИЕТЛИ КЪЛУЛУКЪ ЭТГЕН, АНЫ АЙНЫУУНА УЛЛУ КЪЫЙЫН САЛГАН ФАХМУЛУ ОНОУЧУ

Къабарты-Малкъар къырал университетде партияны жыйылууда, ол 1960 жыл эди, Тимбора Мальбахов колхозланы башчыларына мағаналарыны иослеринден былай дегенди: «Зертте-мен болса да, адам уллу колхозну председатели эсгерте салыкъды». Ол аны Москвада, Колхозный (Шандо

Экинчи күн бизге КъМР-ни потребителини общество-суну башчысы Распово келеди эмда биз ёсдорган тахта көргенди сатып аларыга сөз бергенди. Пролетариат сакъламанга, жашаууна, порендиреге, партияны бля корешеге мурадларын жокъ эди. Кесим да Къобанын къырал эл мюлюк университетини аспиранту

рау вопросна жаны бля секретары мени орунума 1936 жылда, деп жууалайды. «Сен бизге энтта керек болса, боша академияны», деп ашырады.

Дисциплинашым 1973 жылда Къорумлама, бир жылдан а Май районну Урунууну Кызын Байракны орденни жюроткен «Красна нива» колхозну башчысыны куллугуна тиийши кёрөдиз. Ол а кыруу Къабарты-Малкъарда угъай, битукъырларда да белгилли предпрителге болганды. Жетимшилик колхоз, аны башчысы Социалист Урунууну Жигити, эл мюлюк илмуланы доктору Николай Ештуенонку аты да улуу жууаптылык салгындаыла манга.

Мальбахов колхозга жалаанда Тёрт керек келген эди, алай аны ишини, жетишимлерини иослеринден халарлы болганды. Предпрителни 50 жылдыгыны белгилеге жазыланганда Тимбора Кубатиеви бля аны кабинетинде тобоешенди. Ол кион биз ишини, тирлигини, эти бля жууурталганы иослеринден угъай, Котларевскани станцияда ишленген музейни иослеринден сөлешкенди. Ол бизни башламылыгыбызга не айтыр деп, бек жарысыманга. Май райкомда анга артык бек ыразы тобий эдиле, колхозда жыйылууда аны секретары мени музейге берген мағананы молук ишге бурган

малчылыкка жетишимле уллу болуукъ эдиле, дегени да эсимдеди. Ол музейни курулушунда этилен къорчланган да семирит билдиручю эди республиканы оноучуларына, Тимбора Мальбахов колхозну юбилейине чакъырғаным кион ырызсылыгын айтты: «Музей болганда, бир жумушду, Клевцов», деп къошды. Ол курулуш кылай барганды да сурады. Аны а Москвада специалистте ишленгенде, Москвада Кырал тарых музейни директору К.Левкин да уллу себеплик эттенди. Къоранчаны иослеринден да сорайды. Биз бу жууушларга артыкка кёт ачка -300 миңг сом - белгилли ден халарды жюрор эдиле. 125 миң денгемде а, сейиринип, ахчаны къайдан аларыга эм кылай къоратырға председателини иослерини оноууду, деп къошды.

Аны сёлери музейни ишлетуу къырал мағаналы жумуш болганды тошондоредиле. Аны ачылуунда, жарысуға, ол кеси болмаганды. Алай ол жыл окуна колхозга келип, музейни кёрмончо бля ишарайылууге эки салганды артык белгенди. Ол станицаны аны жюроткен генерал Котларевскийни иослеринден документлеге, шартлаға бютонда сейр эттенди. Ахчында а музейни куллукучыларына «Красная нива» колхозну битукъ председателини иослеринден шартланы да жыйышдырырга кереклини айттайды.

Жоректе тошою

Ахыр кюнине дери ийнанылуукларына кертичилай къалганды

Сухаревский майдаанда орна-тарга кереклини айттайды. Аны бу сёлери ол колхозну келечилерине берген мағаналы шагыатлыкъ этедиле. Бизге, эл мюлюк факультетни студентлери-не, колгогу а ол колхозланы башчылары Социалист Урунууну Жигитлери Николай Ештуенонку, Камбулат Тарчоковну, Хачим Бажноковну келтиргенди. Бизни арабызда алағыа ушарыга сыймеген биреулден да жокъ эди!

Е.Леликов эм «Продподром» та-тамалык дегенди айтады. Биринчиси, пленумда сөлешеними иослеринден сорайды, экинчиси а, партияны обкомунда доклад этиу артыкка жууапты иш болганын чертип, хар сёвёмю да салгыны этиу айттайды чакъырды.

Кенешени Тимбора Мальбахов кеси бардырады. Ол жыйылуу кезу-ден алрга къураганды, эл мюлюк продукцияны жарашырууну моно-слары сюзилеулерин билдирип, сёзю манга берди.

Бир кесек улла, буюнга, докла-дымы башлайма, алай Тимбора Мальбахов аны сезип, райкомну пленумда батырыккъ эдинг, дейди. Ол менден кылай сёлени сакълап анын айтпап, алгынычкы сёлени сөмше. Ызы бля ол кеси да тирлик уллу болганылыкка, жериле ёсдорген затарын къыралга сатайлап, уллу къыраанды этгенлери иослеринден айттайды.

Мальбахов колхозга жалаанда Тёрт керек келген эди, алай аны ишини, жетишимлерини иослеринден халарлы болганды. Предпрителни 50 жылдыгыны белгилеге жазыланганда Тимбора Кубатиеви бля аны кабинетинде тобоешенди. Ол кион биз ишини, тирлигини, эти бля жууурталганы иослеринден угъай, Котларевскани станцияда ишленген музейни иослеринден сөлешкенди. Ол бизни башламылыгыбызга не айтыр деп, бек жарысыманга. Май райкомда анга артык бек ыразы тобий эдиле, колхозда жыйылууда аны секретары мени музейге берген мағананы молук ишге бурган

Сойноно

Энциклопедия окуулуудуғы сейрсиндиргенди

Биринчи кере Мальбаховну иослеринден мен атамдан эшит-кенме. Сазбары Кебеков Лескен раймону Эки Лескен элини Ки-ров аты колхозну башчысы болганды. Тимбора Кубатиевини ала ишледе жетишим кион ЗИМ машинаға тиийши кёрөлгени бля байламы салгынанган эди. Машинаны ачыларын анга Тимбора Мальбахов тапдырған да айтканды.

Мальбаховну иослеринден атамны иегерлери Николай Аммоговду, Камбулат Тарчоковдан, Мухарби ма. Ол а, сёвёмю бёлюк: «Мен аны иослеринден соррайма, кесин деп кылайсы?» дейди. Ол кезу-де мен адамла Мальбаховну оноучуна билгенлери, алай аны адамлык шартларын анга ханпарлары да болмаганын аны-галганы эдим.

Кезуле кере Мальбахов бля 1971 жылда КПСС-ни Май райкомда комитетини пленумунда тобоешенди. Ол кезуеде «Май-ский» сөвёмю баш агроному эдим. Мен жыйылууда тахта көгелгени ёсдорю бля корешген молклерге продукцияларын сатарыга къыйын болганыны, конерва заводда бизни сакъламанга аныралы, аны алыралды машинала тизилеи сую киюле турганылары иослеринден доклад эткен эдим. Ахчында партияны обкомундан эм Тимбора Кубатиевинден сөвёмюға тирлиги къыралга сатарыга болушукъ тилегениме.

Бир кесек улла, буюнга, докла-дымы башлайма, алай Тимбора Мальбахов аны сезип, райкомну пленумда батырыккъ эдинг, дейди. Ол менден кылай сёлени сакълап анын айтпап, алгынычкы сёлени сөмше. Ызы бля ол кеси да тирлик уллу болганылыкка, жериле ёсдорген затарын къыралга сатайлап, уллу къыраанды этгенлери иослеринден айттайды.

Мальбахов колхозга жалаанда Тёрт керек келген эди, алай аны ишини, жетишимлерини иослеринден халарлы болганды. Предпрителни 50 жылдыгыны белгилеге жазыланганда Тимбора Кубатиеви бля аны кабинетинде тобоешенди. Ол кион биз ишини, тирлигини, эти бля жууурталганы иослеринден угъай, Котларевскани станцияда ишленген музейни иослеринден сөлешкенди. Ол бизни башламылыгыбызга не айтыр деп, бек жарысыманга. Май райкомда анга артык бек ыразы тобий эдиле, колхозда жыйылууда аны секретары мени музейге берген мағананы молук ишге бурган

Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

Мактылан Сафар Кесинг ючюн жашамадың бир кюн да

Мальбахов Тимборига Бу дунияға жарык бөткен кырал сен Жашаганса мангаларыны дечю Уруш этдинг, кетмей бирлеча къыячп. Жашауунда сен хар бир атламың Кыралынга болушду, халкыны, Намысын, сыйны келтире атынга. Сын ташын да сөөлдеди бек къаты-Тууган жылың, өлген жылың жазылап, Хар кюнүң да сыйынып ортасына Жашауундан ким айтасын базының, Ким туталсын тор атыңды, хотасында? Аз эсе да, көп эсе да юнлеринг Кесинг ючюн жашамадың бирлерин. Кёбюсюнде юйорюнюно унуттун, Полюкюне жолун сен бек къаты тутдун. Фабриктеде, заводдада ишчиле Сени атыны кеторюлде бийикте, Тау башында маң кюттен соруоучюле Сагыналла атыны ишчиле. Жербириң кеп жангылыклары Сен башладың аланы саулай барын, Кеп шюкля ишлендиле эйледе, Бельницяда ачындада эйледе. Жангы завод, жангы фабрика да-кеп, Ишчилени жыйдыла кеслерине. Ала бары сени ахшылыгыңдан - Ары кетди къырауну, жашгытың да Тюрлендирмей сен туткан ниетинги, Бир кюңде да жоймадың сен бетинги, Дуния тюрленди - халкыныгы атымадың, Керти жолуну байлап сатамадың. Аны ючюңде кеп сени сөөбиз, Аны арабаңдан кеттенине кюебиз, Халалыкыны мардастандан кетмедиги. Жашауунда адамны ачытмадың, Бир адамга дертти тутуп чапмадың, Ол дегениң акылыны ишиди, Хар къылыгың кишиге кишиди! Полюкюне тутхан - зорлюкчу сыймеген! Оки халкъга эмчек тутган ултасына, Оки халкъга сен насихат турганына, Къабартыны-къабартылы жашыса, Малкъарны ул сен эмчек баласыса. 2007 ж.

АДЕПЛИЛИК

Ырысыхыга жан атмаганды, омакъланыну огурамаганды

Мен Тимбора Кубатиеви бля биринчи кере 1970 жылда кион ар-тында КПСС-ни Тирныууша шахар комитетини пленумунда ишарайылуу болганды. Ол заманда А.Ф. Свириденко комбинатны партокуму секретары эдим. Ол кытамы жууукъ олтурды да: «Тимбора Кубатиеви сени бля танышарыга сөмше» - деп, кулапмагана шы-бырдыды.

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

Оюмлу къарау

Тиширйу кадрланы ёсдорюню къайгысын кёре

Энчи кесине алай кеп зат из-лемеген, ишини а кыты сураганды, республикабызга, бую къыралына да жарар ючюн кесин аймагын Тимбора Кубатиеви Мальбахов манга не жаны бля да юлго бол-ганын, аны миллеттен алырды билмегени, бош адамлаға сакъ болганы, алағы къайгырғаны ючюн сыйгениди халкъ.

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

Владимир КЕБЕКОВ

РФ-ни сыйла энергетиги, «Коб-вальнефтопром» экионер обществовун алыгыны башчысы СУРАТДА: Багылы-кыонакылағы туз-тырғын бля тобуе. Т.К. Мальбахов КПСС-ни АК-сыны секретары Е.Н. Пономарев эмда КъМАСР-ни Министрлерини Советини Председатели М.И. Дошколов бля.

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

«Хар затларын да тынгылы жарашдырып, документлени терк жиберишди! Ол заманда билмей эдим не затны иослеринден сөз барганын. Арта ангылаганды, мени Социалист Урунууну Жигити деген атка кёрзотюно иослеринден къайгырылганын. Мени бля сакълап алып, айрыла туруп, ол былай айттайды:

Хурметлеу

Черек району Кышхатау элини Маданият ююнде Кыулийланы Кыайсыны 100-жылгына жораланып улуу байрам өтгөндү. Кыуанчха тау аууну оючулары, Бызынгы, Огъары Малкър, Бабугент, Кыара-Суу, Зарагиг, Аушигер, Кышхатау элли, школларыны директорлары, устазла, окуучула, башха жерлени да келечилери көп сада кытышандыла.

Сахнада улуу экранда Кыайсыны сыфатлары бир бирин алышындырадыла.

лийланы Элизатны Кыайсыны юсюнден эсгерилеу китабы эмда поэтни алапат назму жыйымдыгы чыккыран биндиргенди.

-Бу изданила айтылыкк адамны жашаууну, чыгармачылыгыны көп белгисиз бетлерин бизге туура этдиле. Жерибизни бешимлик таула кыуршалайдыла, аланы төппелерине келле өргөгендиле, алай Кыайсыны бийиклигине уа алыкыа киши да жеталмаганды. Ол миллетини атын дуниягга

чыккыганды. Ол залда олтурганла, ингири кыураганла да жюргени терениден ыспас этгенди. Жаш төлгоо сабийлерге айтылып, жашууну тюз жолундан таймазларын, алгга таукел барырларын, осал ишлеге берилмезлерин, школа окугъан заманларында уа билим алыргга итинирлерин насихат этгенди.

Байрам эки сагъатдан аслам заманны барганды. Болсада ол бир терк озгъанча көронгонди - алай бир жылуулук, кыуралуулук бар эди. Ол а району администрациясыны бөлумлерини

Жылы сөзле, жоралаула, эгериуле

Ма биринде ол кеси, башхасында -анасы. Атары битеу дуниягга айтыгъан белгиси позтле эмда жазуучула Муштай Карим, Расул Гамзатов, Константин Симонов, Чингиз Айтматов эм көп башха белгиси адамла бла суратлары да иги кесек бардыла. Эллилери бла тюшгенле кыарагъан да бек кычыуунду.

Элизат бла суратлары да Кыайсыны бир кезуоюно юсюнден хапарлайдыла. Аладан сора да, экранда закий сау заманында алынган видеокардла көронөдиле, аны кесине мухъладисча тархан ауура оштитиледи. Ол нэмулдерин орус, малкър тилде айтады.

Кыуанчы ингири районну администрациясыны башчысы орусбарсы Улбашланы Сахадан ачканды. Ол келгенли алгышылганды. Сора бу кюнледе Кыу-

айтырганды. Аны тизгинлери жюректен чыгып, жюреклеге киредиле. Бюгон да жашаугга келишедиле,- деп, Улбаш улу «Бир заманда да өлмесинле сабийле» деген назмуно окугъанды.

Урунуу ветераны Глашланы Зоя уа, Кыайсын бла көп кере тюбешенини юсонден айтып, минг жылла озсала да, аны аты айтылганлай турлуукду, дегенди.

Акылман бизге делегацияла эди терк-терк келиучу эди. Ол керти да сейрилик адам эди. Аны улуу куулукчула, эллие да бирча сүйөгөндиле» дегенди Кыарабайдан келген кыонак Акбайланы Азрет. Сөзюн бошгъандан сора ол «Кыайсыны эсгер» деген назму сун да окугъанды. Аснадан сора «Аны позициясы өлюмсюздю» деген

литература-музыкалы композиция башланганды. Ол да поэтни чыгармаларында жарашдырылган эди. Май райондан келген кыонак эди да жыйылганланы кыуандыргандыла. Аланы бир кыуууу залда олтуруп, башхалары уа сахнагга чыгып, ариу жырлагандыла.

Ингире поэтни нэмулары малкър, кыабарты, орус,

ингилез тилде да эшитилгендиле. Аланы школчула бла устазла айтхандыла. Жырчыла Туменланы Аишат, Алчакъланы Артур, Таппасханланы Мухтар, Алтубайланы Белланы дагыда башхаланы бу ишни кыюлга таза да көллери бла алгъанларыны, улуу кыыйын салганларыны да хайырындан болганын белгилерчады.

Таматарлы Кыазийланы Рамазаны, Байсыланы Харуну, Маданият ююно директору Таппасханланы Мухтар, анда баш специалист Кыубайланы Белланы дагыда башхаланы бу ишни кыюлга таза да көллери бла алгъанларыны, улуу кыыйын салганларыны да хайырындан болганын белгилерчады.

ХОПЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

КЁРМЮЧ

Чыгъармачылыкк кыуанч кел тапгырагы

Нальчик шахара «Радуга» реабилитация арада жаланда бизни республикадан сакъат сабийле угъай, битеу кыарылыбында келгенле багыладыла. Сау курс жыйырма бла бир кюнюдө. Саузаланы арасында кеслерине кыаралмагъанла аз туюлодуне. Ала аналары неда аталары бла турдыла. Окууларына заран тюшмейди - мында ол жаны бла иш тап кыуарлганды.

Бу кюнледе уа арада улуу көрмюч ачылганды. Гитчеле кыагытдан, кюз чапыракладан, пластмассдан, агъачдан, темирден сейрилик затла этгендиле. Ышара тургъан доктор Албиотини сыфатын кыуар ючюн сабийле пластилинни эм болупланы хайырландыла. Поллени уа тюрюкюн кыагытдан хазырлагандыла. Толкю, эрлен, чычан-не жюкду мында! Барысы да жарык сыфатыла. Не сейир, кыыйн аругуанлыккыга, сабийлени чыгъармачылыкк ишлеринде келсюзюк эслемейди.

Арада психолога, устазла белгилегенге көре, ата-ана не зат айтса да, бала анга ийнанын кыалды. Ала: «Аругуаа тээрбиз, билим да алыкыса, ишинг да боллукду», - деселе, жерлеринде тебаламган, кыианлы тургъан аругуан сабийлени жюреклери окуна жарык умутладан толды.

Без көрмючю ачылууна баргъанда, ала аны төгергине жыйылп, хар келгенге кеси

кыоллары бла этген затланы көргюсте эдиле. Бетлери уа кыуанч бла өхтемилден толуп. Жылла бла арууну жюгон кетюрген акылыбалык болмагъанла кыыйнды. Алай чыгъармачылыкк бла кюрегшенде сезген кыуанчлары болушды. Сауус сабийлени атааналары устазлага жюрек ырызлыккыран билдиргендиле.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият. Сурат авторунду.

Спорт СЫНАМЛЫКК БИЛИНГЕНДИ

«Гладиатор» спорт комплексде футзалдан (футболну бир терлюсю) республиканы баш дивизиону чемпионатыны биринчи туру өтгөндү.

Бек алгга былытгыч чемпион «Бравис» кюч бла барган «Блекберри» команда бла тюбешгенди. Биринчи спортчулары бир бири байлыккыда иги ойнагъанлары, араларында сынамлыла көк болгъанларыны хайырындан команда 8:1 эсеп бла онглаганды. Жангыз Заурбек Тергов окуна беш гол турган эди.

Экинчи матчда кыш чемпионын жарымфиналисти «Эмиз» анга кыаршы турган «Вездагъа», аз да ал бермегенди, 1:3 эсеп бла кытыганды. Кыалгын оюнда «УВО ВНГ», «Атлант» ачыла болгандыла. Турда, аладан сора да, «Хнопковий рай», «ТВ 1 КБР», «Redberg», «Авангард», «Ярость», «Намыс» хорлагандыла.

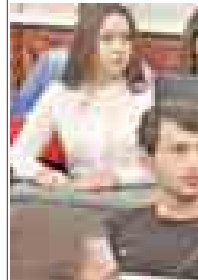
КУЛЧЛАНЫ Зульфия.

Жыйылыу

Жаш алимлени кыыйматлы проектлери сайланадыла

Кыабарты-Малкър кыуарл университетде РФ-ни Билим беруу эм илму министерствосу бла Россейни тинтилеу бардырган фонду кыуарп.

«Жаш алимлени кыыйматлы инновациялы проектлери» деген жетинчи Битеуроссей илму конференция бардырылганды. КМКУ-ну проректору жыйылууну кыурагъан комитетни таматасы Малкюндуланы Юсюн, кенгешни ача, Форум ишлегени апты жыл болганын, ол заманын ичинде эсталярларын 640 алим басмалагъанларын, ала жети жыйымдыккы киргенлерин

эмда 134 алим грантлагга тийишли болгъанларын белгилегенди. Ызы бла Аграр университетни проректору Анзор Езаов, бюгонюкде кыуарл жаш адамланы илмуга аспыраккы тартыргга илзегенин чертип, конкурсу

магъанасыны юсюнден да айтып, жаш адамлага жетишимле болдуругга болушханлары ючюн конкурсу кыурагъанла ырызлыккыран билдиргендиле. Кеслерини тенгерине уа таукел алгга барыргга кереклисин эсге салгандыла. Конференцияны чеклеринде конкурсуа кыатышырык ишлени беш номинацияда айыргандыла: «Информация технологияла», «Тамблагы кюню медицинасы», «Бюгонюгга материалла бла технологияла эм алау кыурау», «Жангы приборла бла аппарат комплексле» эмда «Биотехнологияла». Хорлагыла «Умник» программаны чеклеринде инновациялы ишлени бардырыргга болушхан фонд грант берилди. Быйыл аны өлчөми беш жюз минг сомга жетеди. Финалгга онсегиз адам чыккыганды.

ишлерин жашауда бардырыргга, жетишимле болдуругга болушханлары ючюн конкурсу кыурагъанла ырызлыккыран билдиргендиле. Кеслерини тенгерине уа таукел алгга барыргга кереклисин эсге салгандыла. Конференцияны чеклеринде конкурсуа кыатышырык ишлени беш номинацияда айыргандыла: «Информация технологияла», «Тамблагы кюню медицинасы», «Бюгонюгга материалла бла технологияла эм алау кыурау», «Жангы приборла бла аппарат комплексле» эмда «Биотехнологияла». Хорлагыла «Умник» программаны чеклеринде инновациялы ишлени бардырыргга болушхан фонд грант берилди. Быйыл аны өлчөми беш жюз минг сомга жетеди. Финалгга онсегиз адам чыккыганды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

blncac

Ахшылыкк унутулмайды

Нальчикки 1-чи номерли клиника больницасыны хирург врачы Тимур Керимов онбир жыл мындан алгга бакъган пациентини анысдан - Лора Пешковадан - ырызлыккы кыагыт алганды, деп билдиредиле КМР-ни Саулу кыулау министрствосуну пресслужбасындан. Открытканы тишируу Жаш төлюно бла студентлени алгъаракда Сочиде онтогузуну битеудуния фестивалында Лора «Рыбакос Фонд» бардырган «Ырызмы» деген акцияда волонтер болуп ишлегенинде жазганды.

Аны мураты көп заман озганында да кыарамай, жашууну иги жанына тюрпендирге себеплик этген адамгга ырызлыккы кыагыт жазаргга эди. Анга кыатышхана 26 минг открытка жибергендиле. Бюгонюкде аланы адрес атларына тапдырадыла. Акцияны кыурагъанла Керимову юсюнден толурак хапар

билдирп, акцияны улуугуу сьирге кыалдыргъанн чертгенди. «Мги сьз саусузгга болушхана, врачны ишинде да көллендиреди. Медицина усталыккыны сайлагъанланы кюбюсю ол кыыйын эмда жууалы иш болганын иги биледиле. Алай адам да кесин аймай береди ишине», дегенди Светлана Александровна. «Рыбакос Фонду» келечиси Наталья Шурутова адам ариу сезимлерин билдирп ючюн открытка нек сайлангандан да айта, «Аны окугъан адам аны кюлунда тутаргга, жазгъан адамны жюрек жылууну сеерге эмда көп жылланы сакларгга онг табды» дегенди. Тимур Керимов журналистле пациентини унутмай турандыла деген сору да бергендиле. «Жарсыуа, эсимде туюлодун, аланы саны асыры көгюдү, алай ыспак кыагыт берилгени уа кыуандырганды» деп жууандырганды.

Бизни корр.

Следствие управление

Аманлыккыгга не зат тюртгенди

РФ-ни Следствие комитетини КМР-де следствие управленийясыны куулукчулары быйыл 18 ноябрьде РФ-ни Уголовный кодексини 106-чы статьясына көре аманлыккы этилгени бла байламлы терлеу материалла ачхан эдиле (ана кыагъанак баласын өлтургени ючюн).

Быйыл 18 январьда Кишлек элини тийресинде кир-кичлик жыйылгъан жерде жаныкчыны өлюгю табылгъан эди. Суд-медицина экспертиза

тохташдыргъанча, ол суукдан ауушханды, деп билдиргендиле бизге ведомствону пресслужбасындан. Тинтилеу бардырылгъан кезиуде минг бла жарымдан аслам адамгга соруу этиленди, мингден көп тиширууну биология шартлары тинтилгендиле. 90-дан аслам молекулярно-генетика экспертиза бардырылганды. Башка следствие, оператив-илзле мушудла толтурулгандыла. Битеу бу ишни хайырындан,

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЫАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТАЛАНЫ Жамал
РЕДКОЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орусбарсы), ЖАНГУРАЛАНЫ Наабат (баш редактору орусбарсы), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары), МОКЪЛАНЫ Зуура (белюмо редактору), ТИКАЛАНЫ Фатима (белюмо редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редатору приемный - 42-63-01.
Баш редактору орусбарлары - 42-38-21, 40-84-82.
Жууалы секретары - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62, Корректоры - 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЕ ПОМЕРНИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Кулчулгу - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-83, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окуучула бла балыммакка жюртлеу эм жалыуу - 42-37-94.
Эчи корреспондент - 42-68-72, Тилмачыла - 40-28-97.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыагыт жюртлейди.
Кюч жазмагга редакция улуусейди эм алг артка кыатырмайдыла.
Газетге басылгандан материалла айтгандан оюмла редакцияны баш келешиме болуучуду. Алай айтгандан хар зат ючюн.
Россей Федерациясы Басманы юсюнде законун тийишлиликке материалланы авторлары келесин жууулайды.
Редакция авторлардан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) келин аймайды.
Газет Басманы эм асламны информацияны эркинликке хырууру жаны бла Кыабарты-Малкър регион инспекцияла 2016 жылда 19 декабрьде регистраци этилгенди.
Регистраци номер - ПИ № ТУ07-0018 Индекс - 51532

Газетни басмагга КМР-ни Басма эмда асламны коммуникация жаны бла кыуарл комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шаар, Ленин аггы проспек, 33
Газетини ислерине тапдыруу ючюн КМР-ни ичте сазамны федеральнай Управленийясы жуулайды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10
Газетини роинсчага сатыу ючюн КМР-ни «Роспечать» акционер обществос жуулайды. Телефон: 42-49-34

Номерге графикте көре 19 00 сагытта кыю салында. 20 00 сагытта кыю салынганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГАНЛА:
Курданланы Сулейман - дежурын редактор,
Кулчуланы Сафит - жууалы секретары орусбарсы,
Зезаланы Лида - корректор.
Тиражы 2100 экз. Заказ № 1468
Багысыс 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИУАТЫЛАНЫ АДРЕСИ:
360000, Нальчик шаар, Ленин аггы проспек, 5.
электрон почта: elbor_50@mail.ru